

Mennta- og barnamálaráðuneytið
Kalkofnsvegur 2
101 Reykjavík
Sent á samráðsgátt

Reykjavík, 28. október 2026

Efni: Umsögn Samtaka iðnaðarins og Samtaka menntatæknifyrirtækja um þingsályktunartillögu að þriðju aðgerðaráætlun menntastefnu til 2030

Inngangur

Samtök iðnaðarins og Samtök menntatæknifyrirtækja (hér eftir „SI“, „IEI“ eða „samtökin“) hafa tekið til umsagnar þingsályktunartillögu að þriðju aðgerðaráætlun menntastefnu til 2030, mál nr. S-210/2026, birt í Samráðsgátt 17. október 2026.

Samtökin fagna áherslum á bættan námsárangur, aukin gæði kennslu, fjölbreytt námsgögn og snemmtækan stuðning. Sérstaklega ber að fagna því að mennta- og barnamálaráðuneytið taki mið af niðurstöðum kannana, meðal kennara sem sýna þörf fyrir fjölbreyttari og vandaðri námsgögn, enda hafa samtökin ítrekað bent á þessar kannanir í fyrri umsögnum.

Í þriðju aðgerðaráætluninni eru sett fram sex áhersluatriði sem miða að því að bæta námsárangur og farsæld barna. Að mati samtakanna eru þessi áhersluatriði nátengd og verður árangur þeirra ekki tryggður án markvissrar fjárfestingar í fjölbreyttum námsgögnum og lausnum. Vönduð, gagnvirk og fjölbreytt námsgögn eru forsenda þess að kennarar geti nýtt faglega þekkingu sína, brugðist snemma við námsþörfum, stutt ólíka nemendahópa og byggt upp þá hæfni sem samfélag framtíðarinnar kallar á.

Þótt ánægjulegt sé að sjá stórsókn í útgáfu námsgagna meðal megináherslna áætlunarinnar vakna spurningar um hvort fyrirhuguð fjármögnun standi undir þeim metnaði. Framlag upp á 600 milljónir króna í fjárlögum 2026-2027, er vissulega skref í rétta átt, en verður vart talið stórsókn þegar það nemur aðeins broti af því fjármagni sem þarf til að tryggja íslenskum skólum sambærilegt aðgengi að námsgögnum og tíðkast á hinum Norðurlöndunum. Stórsókn verður að felast í raunverulegri aukningu fjármagns, ekki aðeins auknum metnaði í stefnumótun. Þá þarf fjármögnunin ekki eingöngu að ná til þróunar og útgáfu námsgagna heldur einnig til kaupa, innleiðingar og notkunar þeirra í skólum.

Í annarri aðgerðaráætlun var þegar lögð áhersla á námsgögn og menntatækni, en að mati samtakanna hefur þeirri áherslu ekki fylgt nægilegt fjármagn til innleiðingar. Því vekur jafnframt athygli að markviss innleiðing menntatækni sé ekki skýrari þáttur í þriðju áætluninni. Nú þarf að færa áhersluna frá stefnumótun yfir í fjármagnaðar aðgerðir sem skila mælanlegum árangri í skólafunum.

Samkvæmt PISA 2022 voru 97% eistneskra nemenda í skólum þar sem kennarar báru meginábyrgð á vali námsgagna. Reynsla Eistlands og stórbættur árangur þeirra í PISA á skömmum tíma sýnir

mikilvægi þess að treysta faglegu mati kennara, tryggja fjölbreytt námsgögn og nýta stafrænar lausnir með markvissum hætti.¹

Samtökin telja að íslensk menntastefna þurfi að byggja á sömu grundvallarhugsun: Setja nemandann í forgrunn, treysta kennaranum og tryggja fjármagn til þeirra verkfæra sem bæta kennslu.

Fimm ára stórsókn í námsgögnum og menntatækni

Fjölbreytt námsgögn eru ein af grunnforsendum þess að kennarar geti mætt nemendum þar sem þeir eru staddir. Samkvæmt þeim samanburði sem samtökin byggja á nemur fjármögnun námsgagna hér á landi um 0,4% af rekstrarkostnaði grunnskóla, samanborið við 1,5–4% á hinum Norðurlöndunum.²

Samtökin leggja til að stjórnvöld ráðist í fimm ára innleiðingaráætlun og auki árlegt fjármagn til námsgagna um tvo milljarða króna á ári, með það að markmiði að:

- Tryggja öllum skólum aðgang að fjölbreyttum, vönduðum námsgögnum og menntatæknilausnum.
- Veita kennurum og skólastjórnendum raunverulegt valfrelsi til að velja lausnir eftir þörfum nemenda.
- Innleiða og meta lausnir sem geta bætt námsframvindu, sparað kennurum tíma og auðveldað snemmtækan stuðning.

Íslenskir kennarar, sérfræðingar og frumkvöðlar hafa þegar þróað lausnir á sviði stærðfræði, lesturs, tungumálanáms, málækni, námsumsjónar, gæðamála og skólapróunar. Margar þeirra hafa verið teknar í notkun með stuðningi sveitarfélaga, nýsköpunarsjóða og einkafjárfesta, en ekki tryggð varanleg notkun.

Það þarf ekki að byrja á byrjunarreit með því að þróa lausnir sem eru nú þegar til á íslenskum markaði. Fjármagna þarf aðgang að slíkum lausnum, prófa þær markvisst í stærri stíl og meta árangurinn.

Nýtum fyrirliggjandi innviði í stað tvíverknaðar

Samtökin gera athugasemdir við óskýrar áætlanir um ný miðlæg kerfi fyrir námsmat, skráningu og nemendaupplýsingar, meðal annars í aðgerðum 1.3 og 4.1.

Fyrirliggjandi námsumsjónarkerfi hafa verið þróuð í samræmi við þær reglur og kröfur sem stjórnvöld hafa sett á hverjum tíma. Áður en ráðist er í þróun nýrra ríkisrekinna kerfa þarf að sýna fram á þörfina, meta kostnað og kanna hvort nýta megi núverandi lausnir með öruggum og stöðluðum gagnaskilum.

Samtökin leggja til að í aðgerð 2.5 verði sérstaklega kveðið á um að miðlæg stafræn námsgagnaveita byggji á opnum stöðlum, samvirkni við fyrirliggjandi námsumsjónarkerfi og jafnræði ólíkra námsgagnaútgefenda og menntatækniyfirtækja. Jafnframt verði Samtök menntatækniyfirtækja tilgreind meðal samstarfsaðila við útfærslu aðgerðarinnar. Áður en ráðist er í þróun nýrra opinberra tæknilausna verði gerð þarfagreining og mat á því hvort ná megi sömu markmiðum með nýtingu eða samþættingu lausna sem þegar eru í notkun. Tryggja þarf að fjármögnun nái ekki eingöngu til

¹ Um sjálfstæði skóla til að velja námsefni við hæfi og nýtingu stafrænna lausna til að spara tíma kennara.

² <https://islensknamsgogn.is/>

þróunar miðlægra innviða heldur einnig til kaupa, innleiðingar og árangursmats fjölbreyttra námsgagna og menntatæknilausna í skólum.

Samtökin leggja einnig áherslu á að sérfræðingar í menntatæknilausnum og gagnvirkum námsgögum taki þátt í mótun tæknilegra viðmiða og samráði um stafræna innviði. Opinberu fjármagni á að forgangsraða þannig að það skili sem mestum ávinningi fyrir nemendur og kennara, í stað þess að skapa óþarfa tvíverknað og aukna umsýslu.

Lokaorð

Árangur menntastefnunnar verður ekki mældur í fjölda starfshópa, nýrra kerfa eða aðgerða á blaði, heldur í því hvort nemendur nái betri árangri og kennarar hafi tíma og verkfæri til að mæta ólíkum þörfum þeirra.

Samtökin kalla eftir fimm ára fjármagnaðri stórsókn í fjölbreyttum námsgögnum, menntatækni og faglegu valfrelsi kennara, með skýrum mælikvörðum á námsárangur, vinnuálag og jafnt aðgengi að námsgögnum.

Nú þarf að fjárfesta í því sem gerist í skólastofunni. Þar verður árangurinn til.

Virðingarfyllst,

f.h. Samtaka iðnaðarins

Hulda Birna Kjærnested Baldursdóttir
Sérfræðingur í mennta- og mannauðsmálum

f.h. Samtaka menntatæknifyrirtækja

Íris E. Gísladóttir
Formaður IEI